

ESPERANTISTO

ESPERANTYSTA POLSKI

ELDONANTO POLLANDA ESPERANTO-DELEGITARO
WYDAWCAREDAKTANTOJ PROF. DR. ODO BUJWID — TAD. HODAKOWSKI
REDAKTORZYAPERAS LA 1-an DE CIU MONATO. REDAKCIAN MATERIALON ONI PETAS SENDI
GIS LA 20-a DE CIU MONATO.*Ni imitu aliajn!*

Kiam proksima estas la inaŭguro de unu mondkongreso, tiam devas jam eklabori pri la sekvonta kongreso ĝiaj organizontoj.

Tiel okazis ĉiam. Plej ekzemplodonaj estis la organizantoj de la 28-a. Jam dum la malfermo de la 27-a en Romo, la kongresanoj estis informataj buŝe kaj skribe (per speciala ĵurnalo) pri la plena kaj preta programo de la 28-a. La kongresanoj estis surloke informataj pri la sana kaj sukcesa evoluo de la Esp. movado en la lando de la 28-a. La verda armeo de la lando, en kiu estas okazonta la 28-a, povis prezenti aron da sukcesoj atingitaj sur la Esp. kampo dank' al fervora laboro kaj favora rilato de ties registaranoj.

50 jaroj estos baldaŭ pasintaj ekde apero de mizera eta broŝuro, enhavinta projekton de lingvo helpa internacia kune kun ĝia gramatiko kaj malriĉa vortaro. La eta broŝuro poiome akiris amason da ĝiaj posedantoj, amason da ĝiaj uzantoj, amason da ĝiaj disĉiploj. La eta broŝuro naskigis broŝuregojn, libretojn de alta kultura nivelo. La eta broŝuro kaŭzis ekeston de nova popolo kun propra lingvo, historio, literaturo, moroj ktp.

Kaj ĉi broŝureto havis lokon de apero, ne alian kiel en nia ĉefurbo. La gravan valoron ni devis scii kiel taksii. Sed bedaŭrinde ni ĵom po ĵom deturnas la atenton de la tuta afero, kiun minacas pereco en nia lando.

Pereo de verko, alportinta — anta — ontanta egan bonon al la homaro, en la

lando de ĝia naskiĝo! Ĉu ne sonas strange! Jes, tiel antaŭvidiĝas, se ni ne penos savi la nunan situacion.

50 jara jubileo de Esp. kaj 29-a Universala E-Kongreoso. Ambaŭ festoj estos solenataj post 1½ jaro en la tuta mondo. Sed la ĉefa soleno ja okazos en nia ĉefurbo, la naskiĝloko de Esp. kaj loĝurbo de nia Majstro.

Ĉu ni estos pretaĵ, dum la 28-a en Vieno, prezenti plenan kaj pretan programon de la 29-a en nia lando? Ĉu ankaŭ ni povos montri al la tutmonda Esperantistaro sanan kaj sukcesan evoluon de nia afero en nia lando, aperloko de la unua broŝuro?

Lau la nunaj preparoj de la organizontoj, lau la laboro de niaj pioniroj, grupoj, rondoj, societoj ktp. tio ne antaŭvidiĝas.

Ni legas pri plano farita de la Sveda E-Asocio, celanta kunigi ĉiujn fortojn kaj per kuna laboro atingi sukcesajn rezultojn sur la Esp. kampo en sia lando ĝis la 50-jara jubileo de nia afero.

Ĉu ne ni devis estis la unuaj, kiuj faru kaj plenumu tiajn planojn, sed en pli granda skalo, ĉar ni ja troviĝas en la lulilo de Esperanto?

Ni legas, ke 500 svedaj kaj multaj alilandaj ge-sanoj jam pensas pri alveno al la festurbo dum la jubilea jaro.

Kaj ni... silentas.

Ni, kiuj devas inde prezenti la movadon de Esp. en ĝia naskiĝlando, ni, kiuj devas akcepti centojn da verdaj kavali-

roj el ĉiuj terpartoj ni, kiuj devas esti ekzemplodonaj por aliaj, ni silentas.

Nun ni ekdisputas. Ni nun ankoraŭ ekvekas al laboro. La kongreso, destinita en nia ĉefurbo, ja sendube okazos, sed koncernas nur en kia formo.

Tial ni ne plu atendu! Ni ne plu diskutu! Ni tuj eklaboru en la ĝustaj direktoj!

Kunigu niaj koloneloj, oficiroj, kaporaloj kaj simplaj soldatoj por kune atingi fruktodonajn rezultojn!

Aŭstataŭ la malgajaj artikoloj en nia organo, ni prefere eklegu pri sukcesaj

rezultoj de la preparaj laboroj al la granda festo.

Ankaŭ ni penu prezenti dum 28-a plenan kaj prelan programon de la granda festo! Ni montru al la mondo, ke ni estis indaj organizi la grandan feston.

For la dormon! Ek al laboro! Ni ja juris labori, ni juris batali!

La 50-jara jubileo de Esp. kaj la 29-a Universala E-kongreso, estu la ĉefleĵo de la tutpollanda kongreso de Esp. en Krakovo!

Se ni ne povas estis ekzemplodonaj por aliaj, kiuj imitus nin, almenaŭ ni imitu aliajn!
J. Szuster (Wilno)

Pasteur, Lister kaj Koch kreintoj de la nova medicina scienco.

Radioprelego de prof. dro Odo Bujwid, disaŭdigita la 7. I. 1936.

Antaŭ kelkaj monatoj Instituto de Pasteur en Parizo festis la 50-jaran jubileon de malkovro unu el plej gravaj en la medicino: la metodo de kuracado de hidrofobio. La malsano terura, kiu sekvas la ekmerdon de homo fare de hidrofobie malsana hundo. Ĝis tiam tiu malsano ne estis kuracebla kaj en multaj kazoj post la vundigo pere de malsana hundo finiĝadis tiam per morto de vundita homo. En la jaro 1885 Pasteur unuan fojon aplikis al la mordita de hidrofobie malsana hundo, malgranda knabo Jozefo Meister, sian noveltrovitan kuracilon.

Depost tiu historia fakto, kiu post la malkovro de Jenner estas la dua grava fundamenta profilakta rimedo, komenciĝas nova epoko en medicino bazita sur la novaj sciencaj malkovroj de du viroj, kies nomoj brilas en la nova medicino: Louis Pasteur kaj Robert Koch, al kiuj oni devas ankoraŭ aldoni la trian nomon de Josef Lister, kiu la unua aplikis praktike la sekvojn de Pasteuraj malkovroj en kirurgio.

Antaŭ du jaroj aperis franclingve skribita libro „Trois fondateurs de la médecine moderne“ kun antaŭparolo de dro Burnet, en kiu konata scienculo Elie Mechnikov priskribas la meritojn de tiuj tri grandaj homoj. Mi nun sekvas parte la skribitan libreton, parte preparolos miajn proprajn memorarojn pri la tri grandaj homoj, kiujn mi havis feliĉon ne nur ekoni persone, sed eĉ laboradi kune kun ili dum mia juneco.

Se ni komparas la staton de niaj scioj pri infektaj malsanoj antaŭ kelkdeko da jaroj, se ni ekzemple kun Mechnikov tralegos la priskribon de la milito de Franco kontraŭ Rusoj en 1854, ni ekscios te-

surajn rezultojn de tiamaj militaj vundoj kaj malsanoj. Franca armeo perdis tiam el 300.000 homoj 10.000 pro mortoj dum batalado, sed 85.000 pro diversaj malsanoj postoperaciaj kaj aliaj infektaj: ĥolero, tifo, k. a. Rusa armeo perdis laŭ Ĉeŝu 20 foje pli pro infektaj malsanoj ol post la batalo kontraŭ malamiko, sur batalkampoj. Kirurgiaj operacioj regule finiĝadis per morto post la infekto de gangrenoj, tiamaniere, ke operacioj estis pli dangeaj ol restado sen operacio, hospitaloj kaj operaciaj ejoj estis ejoj de morto, ne de sanigo.

Tiu terura stato estis sekvo de kompleta nescio de kaŭzoj de infekto. Tute alie prezentis sin la operacioj dum la lasta granda milito, kiam vunditaj soldatoj ofte tuj post la resaniĝo revenadis en batalkampojn, ĉar infektaj vundoj preskaŭ ne ekzistis, aŭ se estis infektitaj oni ricevadis kontraŭinfektan serumon, kiu preskaŭ ĉiam bone efikis.

Milito cetere estas ĉiam kruelajo. Saĝigita militisto antaŭe estis ofero de infekto. Nun li estis tri- aŭ kvarfoje kuracata el la militaj vundoj, sed revenadis en batalkampojn kaj fine estis mortigata.

Nia hodiaŭa civilizo ne estas ankoraŭ tiom matura, kiel estas necese por vere frata kunvivado de nacioj. Homo restas ĝis nun tro besteca.

Sed ni revenu al la temo.

Ĝis la malkovroj de Pasteur, nome ĝis la jaro 1857 oni tute ne komprenis la kialon de infektaj malsanoj. Pasteur la unua pruvis antaŭ ĉio, ke fermentado de lakta sukero estas sekvo de vivantaj organismoj — mikroboj. Li pruvis ankaŭ,

ke neniam ŝanĝo de organa materio povas fariĝi sen vivantaj aĵoj, ke ne ekzistas „generatio spontanea“, sed diversaj malgrandaj mikroboj, kiuj povas esti mortigitaj pere de pli alta temperaturo, ke boligita buliono de viando, solvaĵo de sukero k. aliaj materioj ne povas ŝanĝiĝi sen aldonado de vivanta mikrobo. Poste Pasteur pruvis, ke diversaj malsanoj ekz. la karbunkolo (Pustula maligna) estas sekvo de ago de bacilo de antrakso, jam antaŭ deko da jarcj observita de Davaine, Rayer kaj Pollender. La nomitaj aŭtoroj observis la ŝanĝon de bestoj mortintaj de tiu malsano, sed ne povis doni decidan pruvon, ke la observataj malgrandaj bastonetoj estas kaŭzo de malsano. Ĥemistoj kaj ĉefe Liebig, konata sciencisto, tute kontraŭdiris tion. Estis necesa, kie ĉirite, decida pruvo; tion faris Pasteur kaj Koch, kiuj el la guteto de ŝanĝo kulturis bacilon, kiu post multaj generacioj restis mortiga sen iu ajn alia restaĵo de ŝanĝo. Ambaŭ sciencistoj, Pasteur kaj Koch, donis tiun decidan pruvon, aplikante metodon de puraj kulturoj, kiu estis tute ne konata ĝis tiama tempo. Tiuj ambau sciencistoj povas esti nomataj patroj de nova scienco, nomata bakteriologio aŭ mikrobiologio, ĉar ne ĉiuj mikroboj estas biologie bakterioj kaj inverse.

Antaŭ Pasteur kaj Koch oni konstruis diversajn teoriojn pri malsanoj. Inter aliaj estas teorio de Virchow, kiu opiniis, ke la kaŭzo de malsano estas en la ĉelaro de organismo. Diversaj ŝanĝoj en la mikroskopa kaj Ĥemia konstruo de ĉelaj kaŭzas malsanon. Estis ankaŭ aliaj sciencistoj, kiuj asertis, ke la kaŭzo de malsano devas esti ekster la organismo. Konata germana sciencisto Henle, jam antaŭvidis malkovrojn de Koch kaj Pasteur. Sed mankis tiam decida kultura pruvo. Aliaj eĉ faris pruvojn, sed tiel mallerte konstruitajn, ke oni facile povis renversi ilin, pruvante, ke ili ne estas taŭge faritaj. Ekzemple Hallier faris kulturojn, sed tiuj kulturoj neniam estis sufiĉe puraj.

Ambau vere meritaj viroj donis tute ekzaktajn pruvojn, kiuj ne povis esti faligitaj. Ili malkovris bakteriojn de diversaj malsanoj kaj starigis bazojn de la nova medicino. Ne estas ĉi tie loko kaj tempo enprofundiĝi en detalojn, sed estas necese karakterizi la manieron de aĝado. Koch montris preskaŭ samtempe kun Pasteur kulturon de antraksa bacilo, b. de tuberkulozo, Ĥolero kaj kel-

kajn aliajn. Li provis malkovri la profilaktan metodon kontraŭ tuberkulozo, sed li ne sukcesis. Lia tuberkulino ne estis por tiu celo taŭga, Ĥiel pruvis multaj eksperimentoj. Do la malkovroj de Koch havas grandan sciencan kaj teoriaran valcon, helpis nin eltrovi perantajn metodojn de profilakso, ĝenerale ne specifajn. Dank' al Koch ni scias verajn kaŭzojn biologiajn de malsanoj, kiuj povas esti facile neniigitaj. Dank' al Koch ni ne timas nun la epidemion de Ĥolero, tifo k. a., ĉar ni povas facile neniigi fontojn de infekto: purigi la akvon, ŝanĝi la terenon, seninfektigi la Ĥirurgiajn instrumentojn.

En tiu direkto ni devas ankoraŭ konstati grandan meriton de Lister, kiu la unua enkondukis en la Ĥirurgion la fenolon, karbolan acidon, sin bazante sur la Pasteura malkovro de putrigaj bakterioj.

Lister aplikis la fenolon en Glasgova kaj Edinburga hospitaloj, kie sekvadis erizipelo, Ĥospitala ĝangreno, sepsaj infektoj kaj rimarkis, ke tiamaniere oni povas limigi tre grandan postoperacian mortemon. Tiamaniere li estas patro de la dezinfektado, kiu estis unua paŝo por seninfekta aĝado kaj tiel nomata asepsio. Teruraj estis la sekvoj de antaŭe uzataj Ĥirurgiaj metodoj. Ni jam citis la ekzemplon dum la antaŭaj militoj. Ni ne povas imagi tiamajn suferojn de malsanuloj. Malsanulejoj estis tiam veraj buĉejoj kaj ne estas mirinde, ke ankoraŭ nun oni havas antaŭjuĝan timon kontraŭ malsanulejoj.

Dank' al Lister ambau malsanulejoj en Glasgovo kaj Edinburgo estis la unuaj brilaj ekzemploj de plej grava ŝanĝo en la Ĥirurgiaj metodoj.

Pasteur havis antaŭ si ĉiam la praktikan celon de siaj sciencaj malkovroj. Eltrovinte la kialon de malsano, de eksto de diversaj Ĥemiaj fluidaĵoj, biero kaj vino, li eltrovis la profilaksan metodon por eviti malsanon de silkraŭpo, poste li eltrovis la vakcinon de birda Ĥolero, de bakteria porkmalsano (rouget du porc) kaj ankaŭ vakcinan metodon kontraŭ antrakso. Post tiu malkovro inter Pasteur kaj Koch eksplodis vera scienca batalo. Koch, kiu sekvis la pensmanieron de sia majstro, botanikisto prof. Cohn, ne volis aprobi la pensmanieron de Pasteur, kiu konstatis, ke la bacilo de antrakso povas ĝi malfortligita kaj servi kiel vakcino kontraŭ forta viruso. Pasteur, kontraŭe, estis certa, ke li pravas, ĉar liaj pruvoj sur la eksperimentaj bestoj donis al li sufiĉe for-

tan bazon por tiu aserto. La batalo finigis je venko de Pasteur kaj la homaro ricevis novan bonfaron de bakteriologia scienco. Depost tiu malkovro de Pasteur oni komencis apliki la antraksan vakcinon kontraŭ antrakso de brutaro en multaj landoj, hodiaŭ la metodo estas ĉie jam delonge akceptita.

Sed la plej grava malkovro de Pasteur estas la malkovro de kontraŭrabia inokulado de malfortigita hidrofobia viruso.

Tiu metodo estis en tiu tempo tute ne komprenita kaj elvokis multajn kontraŭajn opiniojn en Francujo mem kaj en aliaj landoj. Profesoroj de diversaj medicinaj fakultatoj, inter ili ankaŭ fama Billroth skribis artikolojn en gaze-

toj, kontraŭbatalante la Pasteuran metodon. En tiu tempo mi post miaj studoj ĉe Robert Koch en Berlino vizitis Parizan Ecole Normale, kie Pasteur faris siajn unuajn eksperimentojn kaj aplikis la metodon kun bona rezulto. Atakoj kontraŭ lia metodo Pasteur'on grave suferigis kaj li ofte parolis pri homa nejusteco kaj malkomprenemo. Mi eĉ opinias, ke tiuj atakoj kaj insultoj malbone efikis sur la malforta sanŝtato de la granda sciencisto, kiu tro suferis.

Sed la vero devas venki kaj venkis.

Mi aldonas nur, ke en Polujo oni komprenis la grandan meriton de Pasteur. La unua Pasteura instituto estis fondata en Warszawa en la sama jaro, kiam Pasteur ekaplikis sian metodon.

AL LINGVA ESPLORO.

En januara numero de Pola Esperantisto mi trovis iajn korektojn aŭ opiniojn de s-ro L. Dreher, kiujn mi trovas ne plene ĝustaj. Ekzemple en frazo: „pri kiu neniu zorgis preter maljuna servistino“ — mi uzus ne „ekster“, sed „krom“. Ĉi tie estus necese substreki diferencon de „preter“ kaj „apud“, kiu atribuas al „preter“ senco transiran: oni ekzemple ne povas „preterstari“.

Sed speciale mi volas atentigi pri kunmetitaj vortoj. Troa ilia uzado eble ne estas dezirinda, laŭ stilistika vidpunkto, sed tio ne povas estis farata malutile por ekzakteco. Facileco de tia vortfarado kaj tiamaniere akirita subtileco de nuanco estas unu el ĉefaj atributoj kaj avantaĝoj de nia lingvo kaj tio estas plej grava. Kunmetitaj vortoj ne prezentas plenekzakte ŝumon de ideoj, kiel opinias s-ro L. Dreher. Tio ne estas matematiko — kie loko de adiciato ne ludas rolon. Se laŭ li „sopiratendi“ samsignifas kun „atendsopiri“, kion li esprimas en sia prefero de la unua vorto,

tiam sopiratendo = atendsopiro. Do atendo de sopiro sansignifus kun sopiro de atendo. Mi pensas, ke el la lastaj esprimoj estiĝos tute klare, ke en la unua — vorto „sopiro“, kaj en la dua — „atendo“ ludas ĉefajn rolojn — kaj la aliaj nur akcesorajn, adjektivajn, nuancajn. Tiel instruas nin gramatiko, kaj tial atendsopiro estas ĉiam nur sopiro (pro atendo —, oni ja povas sopiri, ne atendante), kaj sopiratendo estas nur atendo. Do estas ja du vortoj nur kun proksima, sed ne la sama, senco, kiel ekzemple ŝirtiri — targaĉ, kaj tirŝiri — szarpać.

Plue: pri vortoj sekvanta, sekvinta, sekvonta, posta mi preferus nur sekvontan aŭ postan, sed ne sekvantan, ĉar mi povas vidi ekz. sekvantan aŭtomobilon, sed neniam tagon, ĉar ĝi estas tempo-difino. Plue, kial ni enkonduku novan radikon „negi“ se ni havas la alian: ĉu ne „kontesti“? (Grabowski).

ing. M. Chmieliński
Łódź.

KONSILO POR KURSGVIDANTOJ.

Por kursgvidantoj laŭ rekta (ekz. Cseh-metodo) metodo mi rekomendas ĉi-suban metodon, de kelkaj jaroj sukcese de mi uzatan, kiu koncernas vortaron de dumlecione notitaj vortoj. Lernanto devas antaŭe aranĝi por si du vortaretojn: unu esperante-nacilingvan kaj duan nacilingve-esperantan. Por ĉiu litero en la vortaretoj devas esti antaŭdestinita konvena nombro da linioj laŭ antaŭe de instruisto prilaborita materialo. Tiu ĉi nombro devas esti antaŭ leciono diktita al la lernantoj por ambaŭ vortaroj apar-

te. En duono de la leciono (aŭ ĉe ĝia fino) instruisto faras paŭzon, dum kiu li diktas por ĉiu instruita nova vorto koncernajn, signifantajn lokon en la vortaroj, ciferojn, kiujn lernanto starigas apud la vortoj parenteze. Ekzemple: patro — ojciec (20, 15); diktante tiujn ĉi ciferojn el sia speciale antaŭpreparita vortaro, instruisto notu kolorkrajone apud la vorto en la vortaro ciferon de sinsekva leciono, dum kiu la vorto estis instruita. Hejme la lernanto enskribas tiun ĉi vorton en esp-epolan vortaron

sur 20-an linion en litero P jene: 20) patro — ojciec, kaj en la poleesp-an sur linio 15-a sammaniere: 15) ojciec — patro.

Tiu ĉi disordigado de la vortoj laŭ vortaroj estas unu el ĉefaj prilaboradoj de instruita materialo, ĝi postulas atenton kaj fiksas ilin en memoro.

Avantaĝoj de tiu ĉi metodo estas jenaj:

- 1) En la vortaroj ĉiam estas nur instruitaj vortoj do la serĉadon malhelpas neniam nekonata vorto.
- 2) la serĉado estas faciligita kaj tial ne forrabas longan tempon, se dum ĝi oni trafas aliajn vortojn, do nur jam

instruitajn, kio nur helpas al ilia parkerigo.

- 3) Instruisto scias ĉiam, ĉu ia vorto estas instruita kaj eĉ kiam, kaj povas pere de statistiko de ĉiulecione instruitaj vortoj orientiĝi en liverado de la novaj.

- 4) Parkera lernado de vortoj estas multe malgrandigita.

Tiamaniere dum ĉirkaŭ 30 lecionoj estas instrueblaj proksimume 1250 radiokoj, en lasta leciono tiu ĉi vortprovizo estos kompletigita per neinstruitaj, sed pli malpli bezonaj vortoj.

inĝ M. Chmieliński
Łódź.

HIERONIM DERDOWSKI.

„MI SCIPOVAS“.

De moŝt' Ĉorlinski al Puck pro retoj vojaĝo.

En la traduko pri Ĉorlinski, en la februara n-ro de P. E., troviĝis jenaj eraroj:

1) En la titolo mankas apostrofo ĉe la vorto: moŝt'

2) paĝo 21: La insurekcio sub Mierostawski estis en la jaro 1848

3) sampaĝe 8-a linio de malsupre la nomo devas esti Mŝčug (ne: Lŝčug).

(FRAGMENTO EL LA III LIBRO).

Ne povante laŭ sia gusto elektaĉeli la retojn en Puck entreprenas Ĉorlinski surmaran vojaĝon al Jastarnia.

... Jam foriris marvojistoj. Muja paŝis fronte. Ili haltis ĉe marbordo tuj enŝipigonte.

Tie svarmis kelkaj viroj por prizorgi maston. Kaj enmeli sur ŝipfundojn pezan ferbalaston. Tiam ŝipo pliarĝita ekvilibre naĝas.

Same faras la fiŝisto, se li akvvojaĝas.

La nobel' adiaŭinte edzinon surborde Lasta iris en boaton kaj sidiĝis orde. Homoj pene je ŝnurego feran ankron tiras. Ŝip' foriĝis — kaj edzino kontraŭ land' reiras. Si sin turnis al preĝejo, preĝis ĉe l' altaro. Ke la edzo ne pereu dum la voj' sur maro, Ke ne tuŝu lin dumvoje malbenata forto, Aŭ ne jeŝu marprofunden el boat' la sorto. Ŝi eĉ iris al paroŝo, ne ŝparis donacon, Ke paroŝ' de l' Di' elpreĝu por la edzo gracon.

Li sentime jus veluris sur arke' kaŝuba. Kaj rigardis tutĉirkaŭen kun vizaĝ' sennuba. Jam boato estis preskaŭ ĉe la vojduono, Vel' ŝveliĝis orienten pro la ventsezono. Ie sur la horizonto ŝipoj jen vidiĝas, Dekstre el la kontinento tera lang' eliĝas. Ĉe komenco ĝi mallarĝa poste iĝas vasta, Kaj jen fore sur terpinto tur' elstaras lasta. Do demandas nun Ĉorlinski, kia jen mirajo. Muja diras, ke ĝi estas Hela landstriaĵo.

En la januara numero de P. E. la lingvesploristo ne povas konsenti, ke la kunmetaĵo de du verbaj radikoj faras bonan impreson; li asertas, ke tiamaniere kunmetitaj vortoj ne formas ĝustadire novan ideon, sed sole la sumon de ambaŭ. Por plifortigi tiun opinion li citas porekzemple la vorton: scipovi, kiu sonante eĉ bone estas strange nekomprenebla por multaj.

Kaj tie ĉi mi diras: stop! Ĉar se mi volas iun aserton konfirmi per ekzemploj, mi devas elekti ekzemplon ĝustan, senripoĉan, klaran, kaj ne ĵus strange nekompreneblan.

Mi konsentas, ke „scipovi“ estas vorto netrafa (por tio, kion ni al ĝia enhavo kutime atribuas), neklaire kaj neĝuste la unuan fojon elpensita kaj uzita. Ĝi estis kreita eble lan uzo de germana vorto „wissen“, uzata en la senco: „ion scii“ kaj en la senco: „esti kapabla, taŭga ion fari“. La pola esprimo: „ja to potrafię“ enhavas la ideon: mi sentas en mi sufiĉe da forto, preparo, kono, scio por fari tion ĝuste, akurate, kontentige, bone, pli simple do: „mi kapablas, taŭgas, sufiĉas“.

Due eliĝas la demando, ĉu la sumo de du konceptoj ne formas vere ion novan? Lau mia kompreno du ideoj en unu vorton kunligitaj formas novan ideon enhavantan nu-aŭcon de ideo troviĝanta sur dua (fina) loko (ĝi estas ĉefa ideo) modifitajn per la ideo staranta unualoke. Simila uzo regas en la germana kaj angla lingvoj; la pola lingvo ne estas tolerema por tiaj kunmetaĵoj. El la

Ĝia longo laŭmezure mejlojn sep kalkulas,
Kaj larĝeco sescent — ne pli — paŝojn nur
postulas.

Blanka ajo malproksime estas pint' lanterno,
Kaj jen kontraŭ ŝipa beko duobla Jastarna:
Nia pucka, kie pola preĝej' lokon prenas,
Dua ree al Danciga urbo apartenas.
Antaŭtempe tiuloke laŭ rakontkombino
Oferdonis praloĝantoj al Jastra diino:
Ĉar dum tempo paska faris tion idolanoj,
Jastro nomas ĵus la paskon niaj paroĥanoj.
Jen pli fore kuŝas Kusfeld, poste la Cejnova,
Sed nek unu germanlingve tie parolpova,
La loĝantoj de vilaĝoj preter la Helanoj
Ĉiuj estas de la Poloj laŭkore landanoj.
Malproksime de si kuŝas fore vilaĝaro,
Ĉe kabanjoj tre mallarĝa estas la kamparo,
Ĉar la arboj ja okupas preskaŭ landduonon
Vidigante laŭ landstrio longan pinan zonon.
Pri ampleksa la grundaro ni malzorgas tute,
Ĉar el maro la nutraĵon donas re' riĉsute.
La ĉevaloj ne ŝatataj en helana rondo:
Nin senpage veturigas ventoj ja sur ondo.
La kabanjo al fiŝista koro estas karaj
Pro konstruo el savitaj ŝiprestaĵoj maraj.
Tra fenestro videbliĝas de mastoj arbaro
Kaj fieras per superba alta pintĉaparo.
Helo estas plej feliĉa sur la ter' angulo:
Kiu havas kelkajn kutrojn, estas grandriĉulo.

La nobel' de Muj' la vortojn pie aŭskultadis.
Ĉar pri Hel' al si li tiom tute ne imagis.
Ŝip' surmare forrapidas kun blovita velo,
Kiun viroj ŝprucversigas per la arba velo,
Ke la tolo rigidiĝu je pli granda povo
Kaj ne perdu tra teksaĵo iom da ventblovo.

Jen Ĉorlinski krimarkis post si kvazaŭ rokon,
Kiu el land' elkreskinte en mar' serĉis lokon.
Li demandis, ĉu jen roko, ĉu nur argilajoj.
Muja diris, ke kaŝabaj estas ĝi altajoj,
Tre konataj en la lando: unu ĉe Svajevo,
Pli proksima ĉe la Pucko, tria ĉe l' Oksevo.
Ili estis antaŭtempe per mar' ĉirkaŭitaj,
Nune estas per pov' Dia kun land' kunigitaj.
Sur altajo la Okseva loĝis antaŭ jaroj
Idolana dana princo fama por glavfaroj.
Mi ne scias, ĉu kredinde, ke pro sia sperto
Li sin turnis al la sankta episkop' Alberto:
Se sanktul' kun kontinento la insulon ligos,
Li sin, siajn korleganojn kun popol' baptigos.
Tuj altaj' al firma tero alkröiĝis mire
Kaj la princo kristaniĝis kun popol' laudire.

Tradukis: Józef Orzech.

latina lingvo oni povus citi kompare la t. n. hendiadyoir, kie du ideoj estas kunligitaj per la konjunkcio „kaj“, kaj tamen ili ne formas sumon, sed nuancon (ekz.: furor ac tela, ora vultusque = vizaĝesprimo, nudus atque inanis, evertere atque perfringere, pacta atque constituta)

Trie mi citas kelkajn verbkumetaĵojn kiel argumenton per mia lezo pri novaj nuancoj tiamaniere gajnitaj: spionrigardi (t. e. rigardi ion por spioni, spione), rigardspioni (spioni ion per rigardado kaj ne ekz. per fotografado), ŝancelpaŝ' flaresplori (t. e. esplori flare kiel hundo), esplorfliari (flari por ion esplori), lamentkanti, plendplori, ŝtelaliri ŝaŭnboli, bolŝaŭmi, murmurpreĝi, preĝmurmuri, petolmoki, ŝercprovoki — kaj multegaj similaj.

Nature evilindaj estas kiel eraraj la kunmetaĵoj, inter kies partoj ekzistas logike kaj esence nenia ajn rilato, ekz.: banmanĝ', flatvestiĝi, gluteksi, veturkudri ŝancelmoki, mondkreski, kiuj ĉiam estas nur sen-sencaĵoj.

Por aliaj avertoj mi estas danka, ĉar ne havante tie ĉi la okazon por interparolado mi tiamaniere havas kontrolon kaj klarigon pri ĝusta lingvouzo.

Józef Orzech.

Korekto. Bv. korekti anoncon de „La Juna Vivo“, aperintan en la februara n-ro de P. E. La fina parto de la lasta frazo (pĝ. 22) devas teksti: ĉar por 4 32 zł. oni ricevas 8 ekz. plus la prezentaĵon.

LEO TURNO

Znane podręczniki p. t.:
Kompletny Podręcznik j. Esp.
Słownik esp.-pol. i pol.-esp.
Czytanka Esperanckie
Wyższy kurs j. Esp.
sa do nabycia w adm. „Polskiego Esperantysty“ po 1 zł.
Konto P. K. O. 406.660.

POSTISTOJ, TELEGRAFISTOJ

TELEFONISTOJ!! La interligilo

de l' P.T.T. via organo, 324 rue Lecourbe, Paris, 15e eldonas la tutmondan profesian adresaron vian. — Statuloj de l' plej — nia historio — niaj gvidantoj — Niaj realigoj — niaj esperantistaj geko-

legoj lau urbo — Esperantis'a gazetaro — fakaj asocioj kaj fakaj organoj — La filatela mondo — la teknikaj revuoj.

Unika dokumento!

Tuj informu — Senpage por ĉiu membro — senpage specimeno de la organo laŭ peto.

kaj tie li propagandis polajn aferojn; li paroladis en kluboj, komercaj ĉambroj, antaŭ soldatoj kaj per viva vorto li favorigadis opinion por Pollando. Sen troigo oni povas diri, ke al persona influo de Paderewski ni dankas 13 punkton de proklamo de Wilson.

Idealaro de Paderewski koncizigis en veksigilo: „Kunigita kaj sendependa Pollando“ — por tiu idealaro li sukcesis varbi prezidanton de Usono.

Kaj ree per eispezo de Paderewski ekstaris en Poznań monumento de Wilson, donacita al la nacio. Nedisigeble kunigis kun si du nomoj de du grandaj civitanoj.

El revoj pri sendependa kaj kunigita Pollando ekestis patriota kanto de Paderewski por vira horo: „Hej blanka aglo“, ununura komponaĵo, kiun li verkis detempe de la simfonio h-moll.

Venis jaro 1918. Paderewski venis Polujon, invitita kiel prezidanto de kabineto kaj prenis dokumentujon de ministro de eksterlandaj aferoj. Per sia homo li aktradis al nia juna ŝtato moralan krediton en eksterlando. Lia politika misio finigis per malsukceso. Ne estas mia afero solvi, kial tiel farigis; mankas al mi por tio konvenaj kvalifikoj.

Paderewski forlasis la hejmlandon, revenis Usonon kaj ree komencis sian penoplenan migradon kiel apostolo de belelo, kiel interpretisto de poezio ensorĉita en la muziko.

Concertojn en Londono, Parizo, Svisujo, Belgio kaj en Romo li dediĉis al militviktimoj de ententaj ŝtatoj.

Kaj ree aŭskultas lin amasoj, hipnotigitaj per ĉarmo de lia ludo.

Fluas sur lin plej grandaj honoroj, honoraj ordenoj, doktortitoloj de plej malnovaj universitatoj. Ĉie rekonas, adoro kaj homaĝio.

Kaj li eterne juna, iras tra homamasoj en aŭreolo de gloro, diskonigante evangelion de beleco kaj evangelion de paco — li granda artisto, granda homo.

DR. JÓZEF REISS.

IGNACY JAN PADEREWSKI — GENIA MUZIKISTO KAJ GRANDA PATRIOTO.

Agado de majstro Paderewski vekas miregon pro sia ĉiuflankeco. Tiam universalecon de menso ni renkonas nur ĉe homoj de renescanco.

Ekster Pollando Paderewski estas konata antaŭ ĉio kiel pianisto.

La nuntempa muziko rekonas lian grandecon kiel de komponisto.

Pollando honoras en li patrioton-civitanon, kaj samtempe neoficialan ambasadoron de polaj aferoj antaŭ eksterlandanoj.

Por tiel riĉa ĉiuflankeco estas necesa genia individuo. Eble plej trafte karakterizis Paderewskian fama franca komponisto, Kamilo Saint Saëns, dirante, ke Paderewski estas geniulo, kiu hazarde pialudus.

Sian famon ŝuldas Paderewski al virtuozaj kariero. Fundamentoj de muzika eduko donis al li konservatorio en Varsovo, pli ĝuste tiutempa muzika instituto, direktata de Apollinarij Kaŝki. Tie 12-jara Paderewski abigis al klaso de Rudolfjo Strohli, konata eldonisto de instrukciaj piankompanaĵoj.

En 18 viviaro li ricevis virtuzan diplomon kaj estis nomita instruisto de pianludo en tiu lernejo, kiun li ĵus finis. Tamen baldau li mem rekonis, ke li devas ankoraŭ lerni. Li forveturis Berlinon por studoj: Frideriko Kiel, ĉe kiu antaŭe lernis Sigismundo Noskowski kaj violonludisto Vladislav Górski, farigis lia instruisto de kontrapunkto, kaj Henrisko Urban, postea instruisto de Mieczislaw Kantowicz, instruistino pri instrumentado.

Per perfektegi en pianista tekniko veturis Paderewski al la plej bona tiutempa pedagogo en Vieno, Teodoro Leszetycki, majstro de pianludo.

naj cigaredindustrio, fabrikado de agrikulturaj maŝinoj, cerealaj produktoj, vaporo, oleo- kaj aerpremaj maŝinoj kaj multaj aliaj varoj

Sub la rigardo de vigla kaj progresema urba administracio la bezonoj kaj bonfarto de la enloĝantaro estas taŭge prizorgataj.

Ĉirkaŭe estas granda kamparo agrikultura; kaj ekster Ipswich mem la terkulturado estas la ĉefa industrio. La multaj apudaj vilaĝoj bildece prezentas scenojn de tipa angla vilaĝvivo. En ĉiu lerte facilitaj silikoj kaj ŝtono. La regiono, Orientanglio, estas aparte fama pro ĉi tiuj konstruaĵoj.

Do, se vi iel povos veni, estu certaj, ke vi neniel damaĝos la elspezon. Kaj, ĉu necesas diri, ke la Ipswich-aj Skoltoj kaj Esperantistoj faros ĉion eblan por agrablighi vian restadon inter ri? Do, por la 1936 jaro „Estu Pretaj“ kaj venu amuse, por ke ni povu pli intime konatigi nian urbon kaj ĉirkaŭaĵon al vi kaj reciproke ĝui niaflanke vian konatecon!

E. D. DURRANT.

Gazetara Korespondanto.

NI KOMENCAS...

Jen fine aperis en februara numero de P. E. sciigo pri Pollanda Kongreso Esperantista okazanta dum Pentekosto.

Bedaŭrinde krom provizora programo neniu detalo, eĉ ne pri kotizo. Ni esperu, ke ĝi ne estos tro alta. Cetere ĝi ne estadis tia. Mi esperas esti ĉies esprimilo, petonte la organizantojn aranĝi la kongreson sub precipa signo de serioza kaj intensa laboro. Du jarojn ni ne kunvenadis, kaj eble la venonta ankaŭ okazos nur post du jaroj. Do ni esperu, ke ĝi estos sufiĉgrade vizitita. Ĉiuj pollandaj Esperanto-grupoj devas sendi al la kongreso siajn delegitojn eĉ se estos necese tion mone subvencii.

Jam nun prezentiga okazo sendi siajn proponojn kaj instigojn al organizantoj, kiel ĝeneralajn, tiel rilate la programon. Perniesu al mi fari komencojn: ni proponas jam nun lasi en provizora programo lokon por kelkaj fakkunvenoj, ekzemple de U.E.A., P.E.A. ktp. Mi esperas, ke mian proponon subtenos ties centroj en Polujo, kaj ke pri tio ni legos en venonta numero de P. E. Al tio mi volus aldoni, ke estus dezirinde, se koncernaj anoj ne povos veni la kongreson, tiam ilin reprezentu aliaj de ili rajtigitaj personoj, povontaj ĝin partopreni. Tial la kunvenhoroj estu antaŭdestinitaj nek dum sama nek proksima tempo kaj neore en la unua tago, por ke dum laborkunsendo povu esti prezentitaj faritaj decidoj.

Inĝ. M. Chmieliński, Łódź.

4

Sian arton Paderewski servigas por idealo. Pri si li forĝas. Escepte li lokas en programo siajn komponaĵojn. Kaj li kiel komponisto okupas unuarangan pozicion.

Paderewski devenas el Podolio; postajn jarojn li pasigis en Volino. El tiei ĝrankampo, el melankolio de tien pezaĝo naskiĝis poezio de muziko de Paderewski: Lia lirismo, lia elegia melodio.

Ĉar ĉiuj komponaĵoj de Paderewski, jen pianaj, kiel ekzemple populara „legendo“, aŭ „Melodio“, aŭ „Nokturno“, kaj eĉ dancoj, kiel senegala „Menueto“, aŭ „Krakoviak-Fantazio“, aŭ precipe „Kantoj“, estas salturitaj per larma lirismo (komparu „Ekfluis miaj larmoj puraj, aburda!“).

Oni povus nomi Paderewski'n posteulo de romantiko: ĉar en li estas la sama sentemo, kin karakterizas muzikon de la romantika epoko kaj simila, kiel tie, tekniko kaj formo. Krom lirikaĵoj miniaturoj Paderewski ofte uzas formon de variano, formon de sonato kaj teknikon kontrapunthan, precipe fugon. Tiaj verkoj kiel Koncerto a-moll, Fantazio pola, Sonato es-moll apartenas al ĉefverkoj de moderna pianmuziko.

Opero „Mannu“, verkita antaŭ 30 jaroj sub influo de Wagner, ŝpinita sur romano de Krasszewski „Ekstervilaĝa kabanano“ nun reeldata, peris neniom el sia melodibelego. Granda Simfonio h-moll, kvazau patriota rapodo de 1863 jaro, estas lasta verko de Paderewski. La Majsro verkis ĝin ankoraŭ en jaro 1907 kaj de tiu tempo li ekzistis. Estus malfacile decidi, kio lin silentigis.

Estas eble, ke devolveo de la hodiaŭa muziko. Ho, kiel aliajn vojojn iris la muziko de lastaj tempoj kompare al idealo, kin lumis al generacio antaŭ la granda milofio!

Tiun vojon de trokreskinta radikalismo Paderewski surprasii re povas, kvankam per kuraga harmonio li rimarkinde surpris la samtempan al li muzikon (ekzemple: „Dans le Désert“ kaj kanto al vortoj de Ĉatulle Mendes). Fiksrigardante idealon de Chopina beleco, li rekonas tamen ankaŭ valorojn de la nova muziko. Pruvo por tio estas Debussy, kies subtilajn poemojn enigis Paderewski en sian koncertan repertuaron.

* * *

HALINA WEINSTEIN, WARSZAWA,
str. Leszno 99 m. 5. P. K. O.-konto 27.867.
Tel. 598-37 akceptas abonojn por:

POLA ESPERANTISTO jare zl. 8.—; duonjare zl. 4.—; kvaronjare zl. 2.—; opa numero zl. 0.70.

LA PRAKTIKO jare zl. 8.—; duonjare zl. 4.—; opa numero zl. 0.70. Abona jaro komenciĝas en januaro kaj julio.

LITERATURA MONDO jare zl. 15.50; duonjare zl. 7.75.

LINGVO-LIBRO opa numero zl. 0.20.
INFORMOJ DE ESPERANTO-ASOCIO EN ESTONIO jare zl. 2.20; opa numero zl. 0.20.

Nur ĉe mendo de unuopaj numeroj aldonu por poŝtelspezoj 10%, minimume zl. 0.10. Ĉeteblaj ĉiuj eldonaĵoj de Pola Esperantisto, Literatura Mondo, La Praktiko ktp. Sendante monon bonvolu precize indiki la celon de la enpago. Por korespondado aldonu poŝtmarkon.

R I M A R K O:

Literatura Mondo malaltigis la prezojn de siaj eldonaĵoj ekde januaro 1936.

Detalaj prospektoj pri la Enciklopedio, katalogoj de Lit. Mondo kaj prospektoj pri aliĝo al AELA (Asocio de Esperantistaj Libro-Amikoj) estas dissendataj senpaga. Aliĝojn kaj mendojn por la libroj kaj abonon por Literatura Mondo SENDU AL LA SUPRE MONTRITA ADRESO.

Ree ekaperas la monata gazeto

F R A T E C O

Unika en Esperantujo, kiu portas altan idealon, propagandas laŭnaturan vivadon, pacideojn, kontraŭmilitarismojn kaj konatigas al siaj legantoj la fundamentajn naturajn leĝojn el kiuj la nuntempulaj flankiĝis.

Abonkosto 1 frs., 3 internaciaj respondokuponoj kaj ĉiu egalvaloro.

Adreso: Redakcio Frateco, Sevlievo, Bulgarujo.

Postulu specimenon.

11-AJ INTERNACIAJ OLIMPIAJ LUDOJ

Estas konate, ke en Berlin fondiĝis komitato por servi al ĉiuj Esperantistoj, kiuj intencas ĉeesti la Olimpiajn Ludojn en Berlin 1936.

La estro de la komitato estas s-ro **Walter Dempwolff, Essener Strasse 13, Berlin NW 21.**

Li estas nomita de Germana Esperanto-Asocio por plenumi ĉiujn aferojn, kiuj concernas la Olimpiajn Ludojn. Al li bonvolu sin turni ĉiuj interesitoj, kiuj de-

ziras skribajn informojn pri la O. L. Estas dezirinde, ke kiel eble plej multaj Esperantistoj skribu al s-ro Dempwolff, ĉar tio helpas fari efikan propagandon ĉe la kompetentaj institucioj germanaj. Por respondo oni bonvolu aldoni internacian respondkuponon.

Dum la daturo de la O. L. la komitato funkciigos informojn por Esperantistaj vizitantoj, en kiu eksterlandaj samideanoj dum la tuta tago trovos ĉiun helpon rilate al O. L. (gvidadon tra Berlin ktp.). La informo troviĝos en

Tramondo-vojaĝoficejo Friedrich Eilersick, Saarlandstr. 18, Berlin SW 11 (Tel. A 9 Blücher 0656).

Esperantistoj, kiuj vizitas la O. L., anoncu sin krom al la Olimpia Komitato aŭkai al s-ro Dempwolff.

La Berlinaj samideanoj faros sian eblon por aĝrabligi al la gastoj la restadon en la germana ĉefurbo.

Kvar paŝojn antaŭen

faras la regule aperanta, dumonata, popolsocia revuo

SCIENCA GAZETO

Jen la novaĵoj por la jaro 1936-a (la 5-a de Scienca Gazeto):

1. Ĉiu numero havos 24 paĝojn (ne kalkulante la kovrilon).
2. La unua parto de ĉiu numero (longaj artikoloj) estos presata per pli grandaj literoj.
3. La gazeto estos ilustrata.
4. De nun ni sendas specimenon senpaga. Nur petu ĝin.

Jarabono: 1 dolaro usona (3 sv. fr.)

Amerika Esperanto-Instituto,
556 State St., Madison, Wis., U.S.A.

AELA—noj ATENTU!

La 6-an de februaro ni ekspedis al ĉiu aboninto por serio C/1935. la volumon de Lejzerowicz: „El la Verda Biblio“. Ĝi estas la kvara libro por 1935. dissendita. Aldone ni sendis la 3-an numeron de Lingvo Libro.

En februaro sekvos kvar aliaj volumoj. Nericevintoj bonvolu reklamaci.

I. LEJZEROWICZ: El la Verda Biblio Babiladoj kun Horaĉo Serĉer. Humoraj skizoj el la vivo de Esperantistoj. Ilustrita de R. Laval. 104 paĝa, formato 13,5 x 11,5 cm. Eldonis Literatura Mondo, Budapest. Prezo broŝ. svfr. 0.90, tolbindita svfr. 1.50 plus 10% por sendkostoj. Dua volumo de literatura serio de AELA 1935.

Teatraĵetojn, dialogojn, melodiojn esperantigitajn intersange aŭ kontraŭ repaĝo prunlepetas franca grupo. Sufiĉa adreso: Esperanto, DUNKERQUE (Francujo).

LA LYON'A FOIRO ELDONAS NOVJAN PRESAJOJN EN ESPERANTO.

La Lyon'a Foiro ĵus sendis al ni:

1) Novan afiŝon kun esp. teksto; ĝi estas kvinkolora kaj mezuras 60 x 10 cm.
2) Novan prospekton en esperanto. Ĝi estas sespaĝa, dukolora kaj ilustrita per desegnaĵoj kaj fotografajoj.

3) Belan kvardekpaĝan broŝuron eldonitan de la Lyon'a Turisma Oficejo kun klarigoj en esperanto.

Al ĉiu pelanto, la Lyon'a Foiro sendos senpage tiujn presajojn, kune kun kelkaj sorbpaperoj kaj ilustritaj poŝtkartoj.

Sin turni: Foire de Lyon, Esperanto-Fako, Rue Ménéstrier, LYON, Francujo.

S. T. E. P.

Societo Turisma de Esperantistoj en Polujo, kies prezidanto estas Bronisław Wszyński, konsilanto en Trafikministerio (Turisma Fako), donas al eksterlandanoj necesajn informojn pri pola turismo, servas per informoj kaj laŭebla helpe al turistoj, dezirantaj vizi polan landon. kaj al sportuloj, alvenantaj Pclujon por partopreni diversajn sportkonkurojn.

S. T. E. P. volonte organizos kun diversaj landoj intersangajn ekskursojn, kaj invitas eksterlandanojn viziti Pclujon. Ĉiuj ekskurso kaj interesatoj bv. sin turni al sekretariejo de Societo Turisma de Esperantistoj en Polujo, Varsovio, str. Leszno 99 m. 5. Tel. 5-98-37.

Ĉiuj gazetoj estas petataj represi. La koncertan gazeton ni petas havigi al ni.

POLLANDA KRONIKO.

CHORZÓW. Rondo Esperantista aranĝis la 2. II. sian ĝen. kunvenon. Oni elektis jenan estraron: — Prez. Kofodziej E., Vicprez. Kornelius R., Sekr. Garbarczek, 2-a sekr. Paluch, Kas. Matias, 2-a kas. Ekert; Bibl. s-ro Marzec f-ino Borgiel; Kons. Klyk, Zięc; Rev. Kom. s-roj: Tyła, Szyma, Dworok. — La ekzercvesperoj okazas ĉiun vendredon je la 19—21h en le. nejo XII. ĉambro 14, ul. Katowicka 24. Alilokaj samideanoj estas ĉiam bonvenaj.

KRAKÓW. La 9. I. 1936. nia Societo Esperanto gastigis en la bela kinoĉambro de Muzeo Industria aranĝitan de s-ano Schnützer el Lwów Wagner-vesperon, okaze de la 60-jara jubileo de la Wagner-teatro en Bayreuth. La luksa programo de la vespero anoncis: 1. Antaŭvorton de prof. Odo Bujwid, 2. prelegon de s-ano H. Schnützer pri la vivo kaj kreado de Richard Wagner, 3. lumbildojn. Post la paŭzo Wagnerajn kantojn kaj ariojn el la famaj operoj, produktitajn de oper. kaj dramartistinoj: Stanisława Wisniewska Romana Pawłowska kaj Marja Fehérpatak. Pleje aplaudata estis la kantisto Czesław Kozak, kiu kantis arion el la dua akto de Tannhäuser kaj kanzonon al la stelo de l' vespero. Akompanis fortepiane s-oj prof. Gaczek kaj Jan Hoffman.

S-ano Schnützer preparas nun novan koncertvesperon, nome: hispanan, kiu e-spereble montriĝos eĉ pli bonsukcesa ol

la Wagnera, kiun ja ĉeestis konsuloj eksterlandaj kaj kelkaj aliaj gravuloj.

La 6. II. 1936. okazis en la sama ĉambrego aranĝita de "Soc. Esperanto" senpage provoleciono de Esperanto fare de dro Dreher, kun lingvoinstruaj lumbildoj kaj disaŭdigoj. Antaŭvorton diris prof. Bujwid.

WARSAWA. Merkrede la 12. II. 36. okazis en la propra loĝejo la ĝenerala jarkunveno de l' Esperantista Rondo „Konkordo“ en Varsovio. — La raporto de l' estraro pri tutjara agado konsistis el raportoj de la sekretario, kasisto, bibliotekisto, delegito al Intersocieta E-Delegitaro kaj de la Revizia Komisiono. — En la novan estraron estas elektitaj: dr. Krenicki I., s-roj Kurjański F., Lindszal J., f-ino Muszkatblat P., f-ino Szenfeld M., s-ro Weinthal B., Wiesenfeld E., Kiel anstataŭantoj: f-inoj Fiszlewicz R., Cukierman H., Edelbaum H. En la Rev. Kom.: dr. Krenicki J., ing. Płoniskier M., Różanykwiat A.

Presdiabieto kaŭzis, ke en la februara n-ro de P. E. aperis nur parto de l' kroniko de la grupo „Konkordo“. Nun ni trovis pluan parton, kiun ni prezentas. Tute vere estas, ke la Red. ne helpis la diableton, sed ĝi spontanee ekagis, eble tial, ke la raporto estis multege tro longa, ol — necese.

Ekparolas s-ino Cense. Dum preskaŭ 45 minutoj ŝi ravis niajn orelojn per be-

legaj Esperanto-onoj. Bedaŭrinde iom da pesimismo blovis el ŝia parolo.

Kvazaŭ por tute refuti ŝian opinion, s-ro Julian Jarecki donis al ni la eblon ĝui la belegan esp-an deklamarton, perkiu li diversnauce, praktike, pruvis la grandegajn sukcesojn jam ĝis nun akiritajn en la E-o-poezio kaj lingvo, kiu, kiel diris Beaufront, taŭgas por ĉio, do ne povas esti al nenio.

Laste s-o Wiesenfeld, por ke la publiko ne desiru sub la pesimisma impresado de l' vortoj de s-ino Cense, d'ris ankaŭ kelkajn vortojn: S-ino Cense pardonu, se mi ne partoprenas en ŝia pesimismo. La Biblio rakontas, ke kiam Dio intencis pereigi Sodomon kaj Gomoron, Li intertraktis kun Abrahamo, kiu pledis, ke Dio ne pereigu tiujn urbojn. Kaj se — diris Abrahamo — en Sodomo aŭ Gomoro troviĝus 100 piuloj, ĉu Ĉi ankaŭ pereigos tiujn urbojn? — Ne — respondis Dio — se estos cent piuloj,

mi ne pereigos. — Kaj se naŭdek? — marĉandis Abrahamo. — Ankaŭ ne respondis Dio. Kaj se okdek? sepdek ktp. marĉandis Abrahamo. Laŭ la komentariaro de l' Talmudo restas ĉiam en ĉiu generacio, en ĉiu mondo 36 piuloj, pro kies meritoj Dio ne pereigas la mondon.

Tridek ses!

Kaj jen — rigardu sinjorino: en tiu ĉi salono ĉeestas pli ol kvindek... Ĉu do Esperanto prezoos?!

Sinjorino Cense leviĝas kaj laute, plenuledeklaras: „Mi estas optimismo“.

Kaj ĉe bonagordita ĝenerala animstato la Prezidanto dankis la ĉeestantaron kaj ankaŭ la estraron de „Konkordo“ pro la aranĝo de l' unutaga — dum la tuta jaro — festo, kiam ĉiuj Esperantistoj forĝegas pri ĉio ilin disiganta, sed memoras nur pri tio, kio ilin kunigas. Festo de reciproka amo! Vera festo de Esperanto!

IMPRESOJ EL EKSKURSO AL LA DEZERTO EN AFRIKO.

Autobusoj jam atendis nin. Ni deziris viziti la urbon Gasr-Garian. Por vidi tiun urbon ni devis travojaĝi la dezerton. Suna ardo estis preskaŭ ne suferebla. En Tripolio la termometro atingis en la suno kelkdek gradojn de Celsio. Ĉe autobusoj staris Araboj, vendante glaciajn, kiun la esperantistoj aĉetis. Komprenibile, ĉiu volis esti la unua kaj petis pri glaciaĵo, ĉar nia lango estis seka kaj la buso soifanta. Apenaŭ ni kapablis akiri glaciaĵon en la manon, tuj ĝi fluidiĝis.

Ni forlasis Tripolion. La vento kaŭzita per movo de autobusoj brulvundis niajn vangojn. Niaj gorĝoj estis sekaj. Ni proksimiĝis al dezerto. La varmeĝo pligrandiĝis. Ĉie kie oni rigardis, estis nur flava, seka sablo, de koloro, kiel ĉe ni argilo. De tempo al tempo oni vidis solan malgrandan olivarbon. Dumvoje ni renkontis karavanojn de beduinoj, kiuj nomadas sur kameloj kun ilia tula posedaĵo. — Serioze, malrapide moviĝas antaŭen kameloj, lacigitaj per vojiro kaj bruliganta suno. Beduinoj estas vestitaj en blankaj manteloj kaj tiaj samaj turbanoj. Ili sidas sur kameloj aŭ iras piede apud ili, serioze, ne parolante. Nenie ni vidis virinojn nur solajn virojn.

Ni proksimiĝis al oazo. De malproksime ni vidis palman arbaron. Palma arbo fiere, alte suprenlevas sian kronon kaj sur ĝi pendas daktiloj. En Afriko palmoj havas grandan amplekson. Sur iliaj

pintoj suprenleviĝas larĝaj, flavaj (ĉar ili estas bruligitaj de suno) folioj.

En oazo estas multe da olivujoj. Unu staras ĉe alia, kaj tio aspektas, kiel juna, antaŭ nelonge plantita, arbaro.

Soforo vidante alproksimiĝantan oazon, pligrandiĝas la rapidecon de aŭtomobilo. Li estas ankaŭ soifanta. Mi faris tiun ekskurson kun unu Norveĝino, kiu kunprenis vinberojn kaj de tempo al tempo donis al mi unu vinberon. Mi tenis ĝin longe en la buŝo kaj mi rigardis kun sopiro al poŝego, en kiu troviĝis bonaj, sukplenaĵaj fruktoj.

Ni estis fine en oazo. Ĉiuj kuris al butiko, kie oni vendas oranĝojn, bieron. Ĉio estis varma, tamen tio ne malhelpis, ĉar ni havis sekigitan buŝon. Mi estas certa, ke se oranĝo havus cent gradojn da varmo, ĉiuj trinkus ĝin glute, ne atentante tiun temperaturon. Ni petis pri glacio. Aperis knabo kun plado da glacio. Forĝesante pri higieno ni prenis ĝin per niaj manoj, por ankaŭ ilin refreŝigi. Malgranda Arabo petis min, ke mi akiru por li peceton da glacio. Kiam mi sukcesis tion fari por li, la knabo ekkriis de ĝojo, kvazaŭ mi donus al li grandegan sumon da mono.

Antaŭ butiko staris itala policisto, kaj beduinoj sidis turke, kiel ŝtonigitaj statuoj kun duonmalfermitaj okuloj, flavaj de suno, en blankaj, pli ĝuste en grizaj ĉemizoj, kovritaj per polvo. Krom tiuj

ĉemizoj ili estas ĉirkaŭvolvitaj per felto de ventro ĝis la kapo. Ili sidis ne zorgante pri iliaj kameloj, kiuj tiel same, kiel iliaj sinjoroj estis lacaj. Manĝante paŝtaron, la kameloj ne bonvolis suprenleviĝi, sed kvarpiede antaŭenŝoviĝis, aŭ alte streĉis siajn kolojn, kaj manĝis pinĉante plantojn. Tie mi vidis unu kaj du ĝibajn kamelojn.

Ĉe tiu butikoj troviĝis puto kaj ĉi tie ĉerpas Araboj en felan sakon rezervon da akvo. Kelkaj beduinoj vivtenas sin, vendeante en la dezerto, tiun akvon el sako. — Ĉu apetita estas tiu akvo? Mi povas al vi diri, ke mi ankau prenis malmulte da akvo el puto en botelon, sed la akvo estis tiel malapetita, kaj varma, ke mi abomene forverŝis ĝin sur teron.

Vidante nin, kunvenis infanoj de ĉirkaŭaĵoj; mizeraj, portantaj nur ĉemizojn malpurajn kun malsanaj pliparte okuloj. Svarmoj da muŝoj malobliiĝis de minuto al minuto allogitaj per karavanoj de kameloj. La plej ŝatata loko de muŝoj estas pusaj okuloj. Beduinoj kaj infanoj ne forpelas ilin sed atendas pacience, ĝis kiam la muŝoj volas favore forlasi tiun lokon.

Ĉirkaŭe troviĝas belaj eŭropaj domoj, kiuj posedas supre malgrandajn vitrajn fenestrojn, direktitajn al la vojo. Ceteraj fenestroj estas direktitaj interne al ĝardeno. En tiuj domoj havas Araboj siajn haremojn. Araboj estas tre jaluzaj koncerne al siaj edzinoj. Edzino de riĉa Arabo ne montras sin sur la strato, eĉ dum la tago sen gardo. Malriĉaj inoj, kiuj estas devigitaj perlabori por la vivo, aŭ la servistinoj de riĉaj Araboj eliras havante du aŭ unu okulon malfermitan. Sed la vizaĝo estas tute kovrita.

Post momenta kvietigo de la sofo ni miras en aŭtobusojn por vojaĝi antaŭen. Mi forĝesis diri al vi, ke la vojo kondukanta tra tuta dezerto estas tre bela ŝoseo, kiu povus troviĝi en la plej granda eŭropa urbo. De malproksime aspektas tio, kiel spegulvitro, en kiu trarigardas sin palmoj kaj olivujoj, troviĝantaj sur-voje.

Plue ni renkontis Arabojn sur belaj malgrandaj ĉevaloj kun tre bela jungaĵo, kaj kun selo inkrustita per mulĉekostaj juveloj. Fiere ili suprenlevas siajn kapojn kaj kvankam ili sentis, ke la tuta ekskurso rigardis ilin, ili ne turnis la kapon. — En alia loko, en oazo mi vidis dikajn Arabojn sidantan sur azeno ŝarĝita per fojno. Kun kompato mi rigardis

tiun beston, kiu portis pezon kaj mastron.

Interveje ni preteriris domojn de malriĉaj Araboj t. e. pli ĝuste budojn, mizere konstruitajn de ladaj kestoj, kartonoj kaj ĉifonoj. En oazoj antaŭ domoj estas kulturataj kampoj ĉirkaŭbaritaj per heĝoj el kaktaj je larĝaj folioj kaj grandaj dornoj. Tio formas ŝirman remparon antaŭ homoj kaj sablo dum apero de terura uragano „samum“, kiu ofte furiozas en la dezerto. Ho ve, al la karavano, kiun „samum“ renkontas! Tiun teruran ventegon la vojaĝistoj antaŭvidas kelkajn horojn pli frue, ĉar la suno antaŭ tiu terura uragano ruĝiĝas, kiel ardanta karbo. En mallonga tempo proksimiĝas nigraj nuboj. Terura malheleco ĉirkaŭas la teron. Subite ekestas uragano, kiu ĝemas kaj bruegas. Fluga sablo leviĝas en aero kaj formas nubon de polvo. Eĉ ŝtonoj kaj rokoj ne povas rezisti kontraŭ terura torento, kiu rulas ilin sur la tero. Amaso da kreskajoj kaj elŝiritaj arbutoj turniĝas en sufoka aero, kaj teruro kaj minaco penetras ĉiujn vivantajn kreaĵojn. Neniu vesto povas ŝirmi kontraŭ tiu fluganta sablo, aspekanta kiel ardiĝita karbo, kiam „samum“ leviĝas. Tra vestoj ĝi atingas la haŭton kaj kaŭzas teruran doloron, kiel de brulvundo. Varmega vento tute sekigas akvon en sakoj kaj felon sur ĝi, tiel forte, ke la felo rompiĝas. Tio sama fariĝas sub influo de la vento kun haŭto de bestoj kaj homoj. Tiuj vundoj estas plensŝinitaj per leviĝanta en aero sablo, kiu faras grandegan doloron. Kameloj mem haltas kaj turnante sin en direkto kontraŭ uragano, ĝenuas kaj eliras longajn kolojn sur sablo, kaj rigardas konfidplene la estron, de kiu ili atendas savon. Sed senforta dum tiu terura ventego, la homo mem tremas de timo.

Malmulte da personoj povas elteni „samum“. Ofte tuta karavano mortas. Poste sovaĝaj bestoj aŭ birdoj manĝas karnon de kadavroj; la sola postsigno de karavano estas aro da blankigitaj per suno ostoj.

Eĉ se la vojaĝo sukcesas, malriĉaj piedirantaj migrantoj multe suferas intervoje. Post kelkaj horoj de fortojn elĉerpa vojo atendas ilin vespere ripozo sur tero, kie ili dissternas felojn aŭ litkovriilojn kaj la tuta nutraĵo konsistas el iom da rizo, daktiloj kaj malmulte da akvo. Sed kia akvo? Se ili ne trovas oazon ili devas kontentiĝi per akvo, kiun ili

en fela sako portas kun si. Tiu akvo ka-
uze de varmeĝo de dezerto atingas en
la suno 60 ĝis 70 gradojn, ĉar ĉiuj ob-
jektoj ricevas temperaturon de aero. Nu-
la homo kaj besto havas normalan tem-
peraturon.

Mi devas atentigi vin ke la akvo en
la sako, en tiel granda varmeĝo multo-
bligas mikroskopajn vivaĵojn, kiuj en mi-
lionoj svarmas en ĝi, kiel en ĉiu staran-
ta akvo. Kaŭze de la felo, la akvo rice-
vas malagraban odoron kaj guston. Pli
feliĉa ol homo estas en tiu vidpunkto la
kamelo. Trinkante el la puto ĝi pleni-
ĝas stomakon per rezervo da akvo. De
stomako dum ĉiu klino de kolo fluas
malmulte da akvo al la buŝejo kaj refre-
siĝas sekan langon. La turmento de la
soifo estas tiel terura, ke oni ne povas
ĝin kompari kun la turmento de malsa-
to. Oni rakontas, ke malfelĉaj vojaĝistoj
maltrankviligataj de la soifo ofte decidis
mortigi kamelon, la solan amikon, sed kiu
ili ne povas travojaĝi la dezerton, por
ke nur la akvo, troviĝanta en ĝia stoma-
ko, at per la sango, almenaŭ por mal-
longa tempo kvietigi la soifon, sed tio
ne estas la vero.

Oni povas bone kompreni ĝojon de be-
duinoj, kiam ili lacaj post terura uraga-
no ekvidas malproksime deziratan oazon.

Trairante la dezerton ni alproksimi-
ĝis al Libiaj montoj. Tio estas ĉeno de
montegoj, kiuj rememorigas piramidajn
starantajn unu ĉe alia. Fine ni estis en
Gast-Garian, urbo, kiu nombras cent mil
loĝantojn. Niaj autobusoj alvenis antaŭ
hotelon, kiu estas moderne aranĝita. Ni
trovis tie nigrajn servistojn kaj kovri-
tajn por ni tablojn.

Antaŭ ol ĉiuj autobusoj alvenis, ni iris
al centro de la urbo, de kiu oni aŭdis
la monotonan sovaĝan muzikon. Ni vi-
dis tie grandan amason da kameloj, Ara-
boj, Beduinoj, kiuj alvenis al la urbo. Ĉie
estis multe da palmoj kaj olivujoj. La su-
no subiris kaj antaŭ niaj okuloj montri-
ĝis milionoj da steloj sur la ĉielo. Prok-
sime blankis la itala urbdomo, apud kiu
troviĝis eŭropa kafejo kun tabloj ekste-
re. — En la loko, de kiu oni aŭdis la mu-
zikon estis kelkdek personoj; negroj, A-
raboj kaj italaj oficistoj, kiuj observis
dancantajn negrojn. Dancistoj estis vesti-
taj en malpuraj faldaj roboj, kun ĉifono
ĉirkaŭ talio. Ĉiuj estis dekoritaj per kel-
kaj ŝnuroj da koraloj kaj falsaj juveloj;
en oreloj pendis longaj orelingoj. La dan-
cistoj ne estis junaj, ĉar grizaj lipharoj
ĉirkaŭis iliajn lipojn. Ili dancis ŝovan-

te du paŝojn antaŭen kaj du paŝojn ma-
lantaŭen ludante sur siaj instrumentoj,
senĉese unu kaj la saman takton, kaj ek-
kriante sovaĝe. Tio daŭris preskaŭ tri
horojn, ĝis kiam ili falis preskaŭ mort-
laciĝinte. Sed nelonge ili ripozis, kiam ni
ekforlasis la urbon ekonis denove la
sovaĝa monotona muziko.

En unu flanko dancis tiuj sovaĝuloj,
dum el la hotelo muziko de radio re-
memorigis nin, ke nun estas dudeka jar-
cento. La jarcento de kulturo kaj diver-
saj eltrovaĵoj.

Unu parto da esperantistoj veturis dek-
 kvin kilometrojn pli malproksimen, por
viziti domojn de malriĉaj negroj. Iliaj
domoj estas grotoj, en kiu loĝantaro ka-
ŝis sin antaŭ brulanta suno. Nenion mi
vidis interne, nur en angulo estis jetitaj
ĉifonajoj. Oni ne volas kredi, ke en nu-
na tempo la homo povas tiel primitive
vivi. La homoj eliris el iliaj kavernoj, ĉar
estis vespero. Malpuraj, nur en ĉemizoj.
La negrinoj kun la infanoj ĉe brustoj ri-
gardis nin apatie.

Ni devis reveni sur la ŝipon, ĉar estis
jam malfrue kaj ni devis traveturi tiun
saman vojon. — Nek poeto, nek pentri-
sto povas en realaj koloroj redoni la be-
lecon kaj misterecon de tiu sovaĝa na-
uro. Dum plenluno, kiam ankaŭ steloj
hele brilas, sur la fono de flava sablo
suprenleviĝas nigraj siluetoj de palmoj kaj
olivujoj. Multe da karavancoj elveturas
vespere antaŭen, ĉar tiam estas la aero
pli malvarma. Blanke vestitaj beduinoj
sur la fono de la nokto aspektas miste-
re. — Vera fabelo el mil kaj unu nok-
toj.

Olga Goldmanówna [Kraków]

VII. POLLANDA KONGRESO DE ESPERANTO.

Adreso: P.E.D., Kraków, ul. Lubicz 34.
Kotizo: zł 4.—, por familianoj, studen-
toj zł 2.—, por senlaboruloj kaj blinduloj
senpage. Konto P.K.O. Nr. 411.404 (De-
legacja Esperantystów w Polsce).

Fervoŝarabato prizorgos P.E.D.

Blindulkaso: por helpi al blinduloj mul-
teomban partoprenon estos danke ak-
ceptataj mondonacoj.

Loĝejoj: pro multnombra vizitado de
Kraków en tiuj ĉi tagoj estas necesa frua
mendo.

Organiza Komitato.

Samtempe kun la Kongreso okazos en
la tagoj de 31. V. — 1. VI.

GENERALA KUNVENO DE P. E. D.

En ĝi rajtas partopreni la aliĝintaj gru-

poj per siaj rajligitaj reprezentantoj. Ĉiu reprezentanto devas posedi skriban rajligon, en kiu estu citita nombro de la membroj. Ni atentigas, ke laŭ art. 10 § 2 membroj, kiuj ne pagis la kotizon, ne rajtas voĉdoni.

Tagordo: 1. Raportoj, 2. Decido pri la enskribpago kaj kotizo, 3. Fikso de la sekvanta G. K., 4. Elektioj, 5. Demandoj kaj proponoj. Proponoj pri la tagordo devas esti senditaj 2 monatojn antaŭ la G. K.

Art. 26. § 1. La G. K. estas decidopova, se la ĉestantoj rajtigataj al voĉdono reprezentas minimume 1/4 da ĉiuj voĉoj, per kiuj disponas ĉiuj membroj de P.E.D. kune.

§ 2. Se la G. K. ne okazus pro manko de la nombro necesa laŭ § 1, devas la Estraro en du sekvantaj semajnoj kunvoki denove la G. K., dum kiu la decidoj estas alprenataj sendepende de la nombro da reprezentitaj voĉoj. Al tiu ĉi nova G. K. ne validas normoj de art. 21 §§ 1 kaj 2 art. 25 § 3 alineo 1.

Estrado de P. E. D.

JOHN MERCHANT ROBERT KREUZ

Trege gravan perdon ricevis la Esp.-movado dum kelkaj lastaj semajnoj. La 9-an de januaro mortis s-o John Merchant, nialnova Esp.-isto, okupinta la plej elstarajn lokojn en niaj organizaĵoj. Li estis prezidanto de la Internacia Centra Komitato de la Esp.-Movado. Dum la Stockholma kongreso oni elektis lin prezidanto de U.E.A. Partoprenintoj de la Universalaj Kongresoj havis plezuron admirii lian spritan parolmanieron. Multaj polaj samideanoj certe memoras lin el la kongreso en Kraków, 1931.

Nur keikajn semajnoj poste forlasis niajn vicojn s-o Robert Kreuz, direktoro de U.E.A. Kune kun s-ro Merchant ili ambau apartenis al la plej gravaj aŭtoritatoj en nia movado.

Ili restu por ĉiam en nia memoro kiel meritplenaj pioniroj kaj talentaj propa-

gandistoj de la Esp.-ideo. Ni honoru ilin en nia memoro!

INTERNACIA SCIENCA ASOCIO ESPERANTISTA celas propagandi kaj apliki la internacian helplingvon Esperanton en la sciencaj kaj teknikaj rondoj kaj faciligi ĝian uzadon per ĉiuj rimedoj. Samideanoj aliĝu al ĝi! Ĉiu membro ricevas presitan bulletinon de la Asocio, enhavanta interesajn artikolojn. Jara kotizo estas 15 fr. fr. (= 2.25 zł), sendotajn al s-ro Marcel Daniel Dupuis, ĝenerala sekretario de I.S.A.E., 56 Rue de La Rochefoucauld, Paris 9-e France.

Ĉiuj sciencantoj devas fariĝi membroj de I.S.A.E.

Nepre aŭskultu la radioprelegojn en la polaj stacioj, anoncitajn en la febr. n-ro de P. E. Vi povos tiel ekscii pri la plua programo, kiu nun ne estas al ni konata. Skribu kaj danku al Polskie Radio, Warszawa.

Ĉu vi jam respondis la enketon de Polskie Radio? Nepre faru kaj farigu tion laŭ niaj indikoj en februara n-ro de P.E. paĝo 25.

POR KURSGVIDANTOJ!

Bonege konservitan, kompletan, antitikecan kursmaterialon laŭ Ĉe-metodo, bezonegan por kursgvidantoj havigu ĉe „Pola Esperantisto“, Kraków, Lubicz 34. Prezo zł. 18.— kun afranko.

UWAGA!

Wszelkie wpłaty abonamentu miesięcznika „Pola Esperantisto“ uskuteczniać można na konto PKO Nr. 406.660 lub przekazem rozrachunkowym, kartoteka Nr. 29. co zoszczędzi wpłacającym koszty przesyłki.

NI TRE AFABLE PETAS NIAJN ABONANTOJN, SULDANTAJN ANKORAU LA ABONON POR J. 1935, PAGI LA SULDON JE NIA KONTO PKO No 406.660.

Zawiadamiamy, iż „Ondo de Daŭgava“ nie będzie wydawane w roku bieżącym.

PRENUMERATA: rocznie zł. 8.—, półrocznie zł. 4.— Dla Towarzystw i grup esper. rocznie zł. 0.— Zagranicą: 5 fr. szw. Numer pojedynczy zł. 0.70. podwójny zł. 1.40.

OGŁOSZENIA: 1/2 strony zł. 20.— 1/4 strony zł. 15.— 1/8 strony zł. 10.— Korespondencja: male ogłosz. z 10 słów (prócz adresu) zł. 1.—

PRZEKAZ RZĄDZACHUNKOWY, KARTOTEKA NR. 29. — KONTO P. K. O. NR. 406.660.

REDAKCJO KAJ ADMINISTRACIO: KRAKÓW, LUBICZ 34.

ABONO: jare zł. 8.—, duonjare zł. 4.— Por societoj kaj grupoj esperantistaj jare zł. 8.— Eksterlande 5 sv. fr. Aparta numero zł. 0.70 duobla zł. 1.40.

ANONCOJ: 1/2 paĝo zł. 30.— 1/4 paĝo zł. 15.— 1/8 paĝo zł. 10.— Korespondado: anonceto de 10 vortoj (krom adreso) zł. 1.—